

Handreiking Governance

Om de beweging naar Beschermd Thuis mogelijk te maken, is regionale samenwerking tussen gemeenten gewenst en (deels) verplicht. In deze handreiking lichten we achtergronden en afweegpunten toe ten behoeve van de inrichting van de regionale samenwerking.

Leeswijzer

Navigeren

Navigeer direct naar de inhoudsopgave door te klikken op de drie streepjes bovenin de pagina.

Bronvermelding

Dit icoon wordt in het document gebruikt om de bronvermelding te tonen. Wanneer de muis over het icoon beweegt, verschijnt de bron. Bij de bronnen waarin een link is opgenomen kun je op het icoon klikken om de link te openen.

Links

De links in het document [zien er zo uit](#). Dit kunnen zowel externe als interne links zijn.

Interactief

Deze PDF is interactief. Voor de beste ervaring bekijkt u deze PDF in de laatste versie van Acrobat Reader.

Inleiding

Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het beschermd wonen. Beschermd wonen kan door gemeenten als maatwerkvoorziening aangeboden worden aan cliënten. Van oudsher is de organisatie hiervan, in de zin van inkoop en toegang, opgepakt door de centrumgemeenten. Zij hebben hier ook rechtstreeks de middelen voor ontvangen.

Van beschermd wonen naar beschermd thuis

In opdracht van de VNG is er in 2015 door de Advies Commissie Toekomst Beschermd Wonen (onder leiding van Erik Dannenberg) een advies geformuleerd over de toekomst van beschermd wonen, getiteld: "Van beschermd wonen naar beschermd thuis". Hierin zijn verschillende onderwerpen opgenomen, zoals een visie op beschermd wonen, uitgangspunten voor een financieel verdeelmodel en gemeentelijke samenwerking. Nu al wordt er op veel onderwerpen, en op verschillende manieren, goed samengewerkt. Het is belangrijk dat deze samenwerking in stand blijft en wordt versterkt, ook bij doordecentralisatie van beschermd wonen.

Samenwerking

Voor veel regio's is de transitie naar een beschermd thuis en de [Norm voor Opdrachtgeverschap](#) aanleiding om de juridische vormgeving van de regionale samenwerking te evalueren. De trend die hieruit naar voren komt is dat gemeenten ervoor kiezen de samenwerkingsafspraken verder te formaliseren en waar nodig te intensiveren of ten minste gelijk te houden. Een uitgangspunt dat hierbij vaak gebruikt wordt is 'zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig'. Sommige regio's kiezen ervoor om de samenwerking verder te formaliseren door een zwaarder juridisch construct te kiezen.

Inhoudsopgave

Klik op een blok om naar het betreffende hoofdstuk te gaan.

Klik op dit icoon om terug te
keren naar deze inhoudsopgave

Samen of alleen. Een keuze?

Samen of alleen. Een keuze?

Nee. Zowel de Norm voor Opdrachtgeverschap als de memorie van toelichting van het wetvoorstel 36 288 "Wijziging van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015" (vanaf nu: wetsvoorstel Woonplaatsbeginsel) zijn hierin helder. Gemeenten dragen de verantwoordelijkheid samenwerking te organiseren op de onderwerpen waarvoor dit nodig (en deels: verplicht) is. De Wmo 2015 regelde reeds dat in bepaalde gevallen samenwerking gewenst is. Artikel 2.6.1 Wmo 2015 regelt in zijn algemeenheid namelijk dat colleges met elkaar samenwerken, als dat voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering van de wet aangewezen is. Dit wetsartikel was ingegeven door het feit dat bepaalde voorzieningen niet in iedere gemeente aanwezig hoeven zijn, maar dat, gelet op de wettelijke opdracht om deze voorzieningen beschikbaar te hebben voor ingezetenen, ten aanzien van deze voorzieningen samenwerking wel aangewezen is.

Voor de cliënten is belangrijk dat, naast beschermd thuis, (indien nodig) ook beschermd wonen voor cliënten uit alle gemeenten regionaal of bovenregionaal voldoende beschikbaar blijft. De Commissie Dannenberg heeft nadrukkelijk gewezen op het belang van samenwerking tussen gemeenten, mede gelet op het feit dat beschermd wonen – vanwege de vereiste schaal – niet in alle individuele gemeenten kan worden gerealiseerd. In kleine gemeenten is niet altijd de schaal aanwezig voor een beschermd wonen-voorziening.

**Norm voor
Opdrachtgeverschap
(NvO)**

Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO)

De Norm voor Opdrachtgeverschap (hierna: NvO) is een constructie op basis van vrijwilligheid. Gemeenten maken samenwerkingsafspraken in het kader van de NvO. De samenwerking tussen gemeenten is, naast het beschikbaar en toegankelijk houden van beschermd wonen, tevens gericht op de opbouw van gemeentelijke en regionale expertise in het kader van de uitvoering van beschermd wonen en de transitie naar een beschermd thuis.

Vanuit de Norm voor Opdrachtgeverschap wordt er een aantal (afpraak)voorwaarden gesteld. Argumenten voor een aanscherping in de regionale samenwerking kunnen hierin gelegen zijn.

- Er is een niet-vrijblijvende governance.
- Er is een onderling overeengekomen en gedragen aanspreekpunt dat kan optreden namens de regio.
- Geschillen en geschilprocedure: afspraken m.b.t. een onafhankelijke geschilbeslechtscommissie waar gemeenten en regio's bij onderlinge meningsverschillen over de toepassing van de NvO hun geschil kunnen voorleggen.
- Berichtenverkeer, facturering en administratieve processen: afspraken m.b.t. beperking van administratieve lasten door één van de drie uitvoeringsvarianten in het sociaal domein consequent toe te passen.
- Gezamenlijke inkoop en contractvoorwaarden: afspraken m.b.t. beperking van administratieve lasten door bij regionale contractering als gemeenten dezelfde contractvoorwaarden en gezamenlijk contractbeheer te hanteren.
- Innovatie (stelsel gericht op beweging richting Beschermd Thuis). Gericht op stabiliteit als innovatie, meerjarige contractering, met daarbij ruimte voor innovatieve initiatieven.

In het kader van de NvO hebben gemeenten verder een zogenaamde **overlegbepaling** afgesproken die moet leiden tot goede afspraken tussen cliënt, gemeenten, instelling en woningcorporaties om ervoor te zorgen dat er sprake is van een soepele en goed voorbereide overgang na de uitstroom uit beschermd wonen, zodat de cliënt in een eigen woonruimte verder kan herstellen en kan participeren in de samenleving.

**Samenwerken
op het gebied van
beschermd wonen**

Samenwerken op het gebied van beschermd wonen

Het artikel 2.6.1, derde lid, van de Wmo 2015 legt allereerst vast dat colleges samenwerken met betrekking tot beschermd wonen. In de memorie van toelichting van het wetsvoorstel Woonplaatsbeginsel staan voorts nog een aantal zaken opgenomen die richtinggevend zijn:

- Allereerst de verplichting om bij beschermd wonen samen te werken.
- Ten tweede een bepaling om – indien dat vanwege de beschikbaarheid van beschermd wonen aangewezen is – beschermd wonen gezamenlijk in te kopen.
- Ten derde, als stok achter de deur, regelen dat bij AMvB vormen van beschermd wonen kunnen worden aangewezen die colleges verplicht gezamenlijk moeten inkopen. Bij die AMvB kunnen tevens gebieden worden aangewezen waarbinnen gemeenten die vormen van beschermd wonen gezamenlijk inkopen.

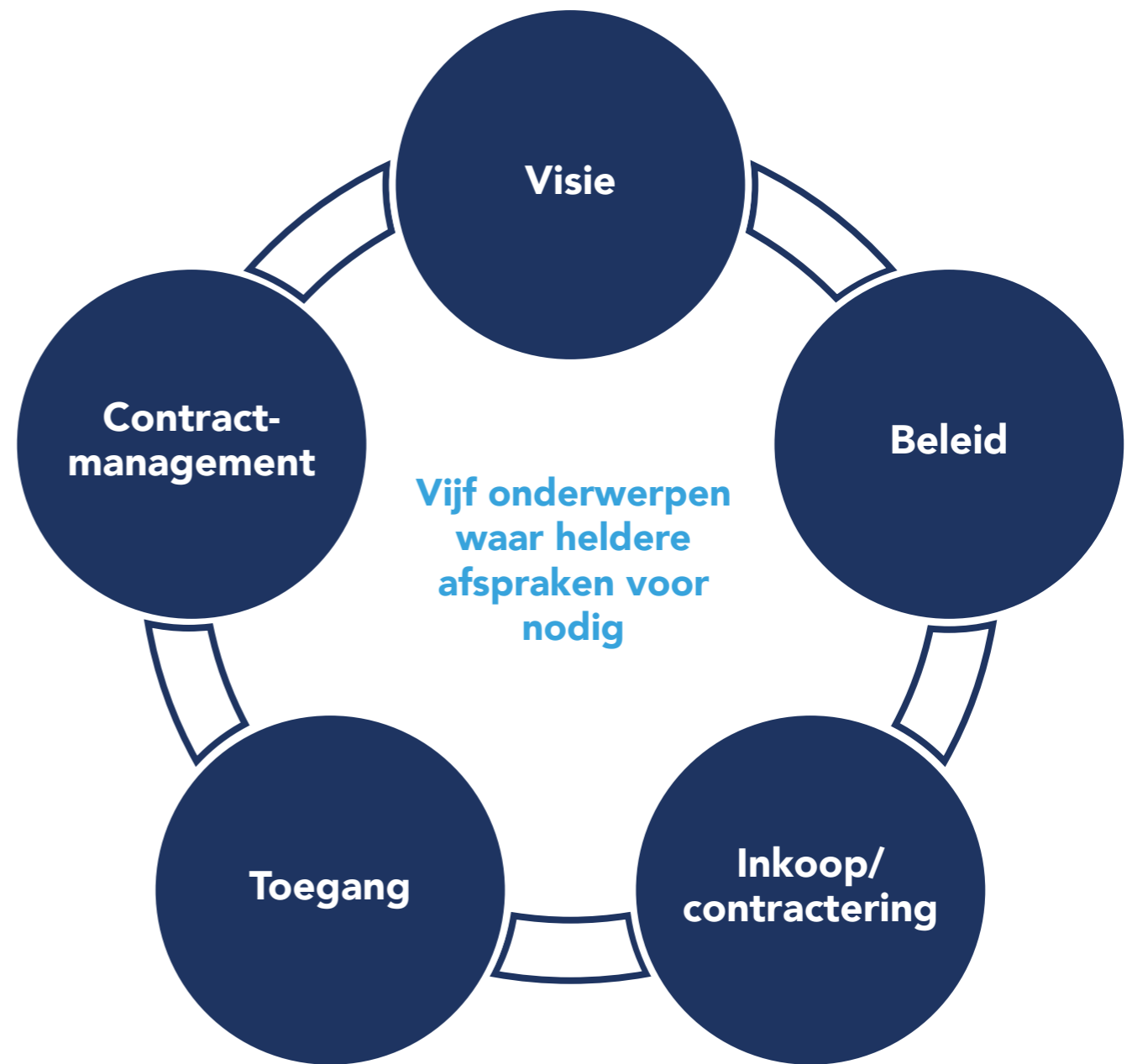
Samenwerking

Samenwerking

Onderwerpen waar helderheid in afspraken voor nodig is zijn hiernaast weergegeven. In het kader van de transitie naar Beschermd Thuis wordt daarbij aangegeven dat samenwerking:

- bijdraagt aan een goede beschikbaarheid van beschermd wonen voor de client, de administratieve lasten voor aanbieders kan beperken en kan bijdragen aan een verantwoorde ontwikkeling van het zorglandschap.
- van belang is voor de opbouw van benodigde deskundigheid en versterking van de uitvoeringskracht van gemeenten. Het gaat daarbij om aspecten zoals visie, beleid, inkoop, toegang en contractmanagement.

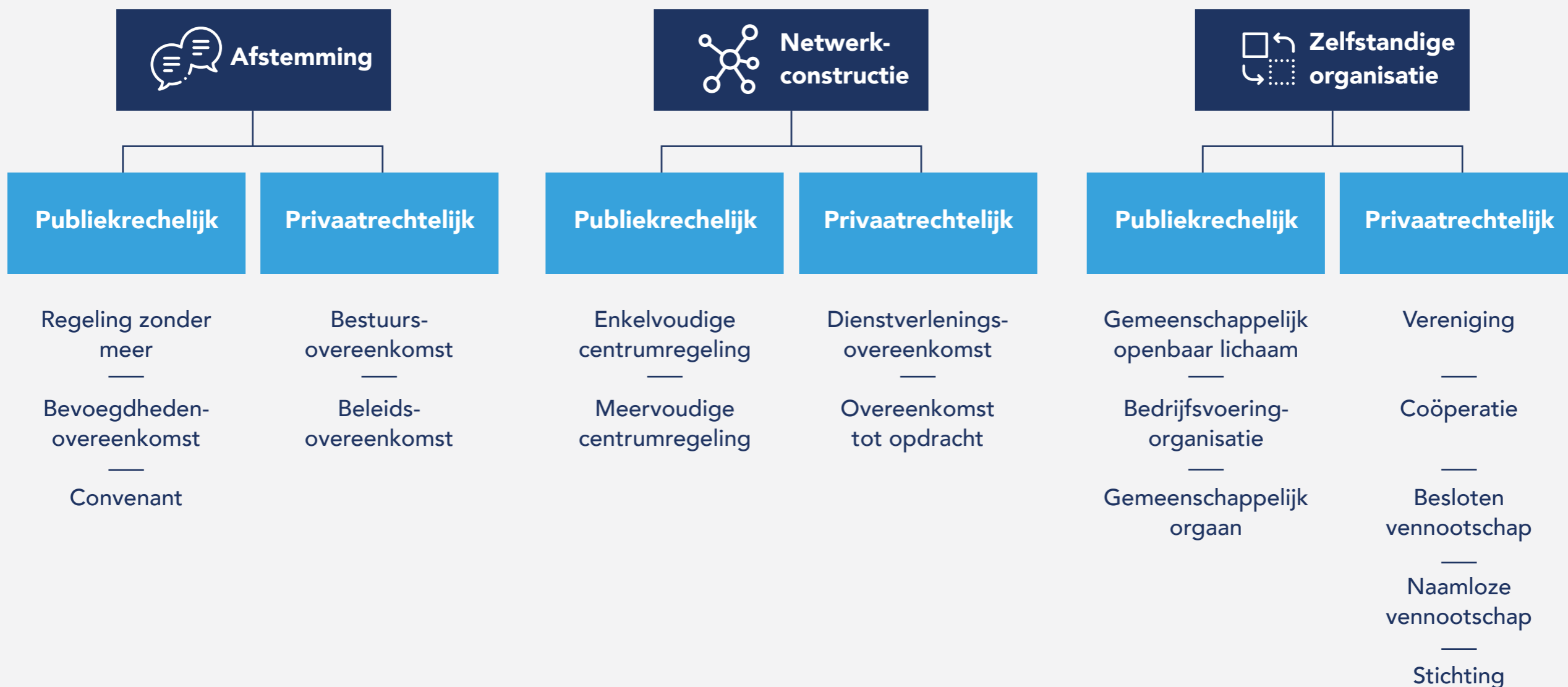
Introductie in vormen van samenwerking

Introductie in vormen van samenwerking

De juridische vormen van interbestuurlijke samenwerking zijn in te delen in drie categorieën: afstemming, netwerkconstructie en zelfstandige organisatie.

Voor verdere toelichting klik op het informatiebolletje.

Binnen elke vorm kan gekozen worden voor samenwerking in een publiek- of privaatrechtelijke vorm.

Afstemming

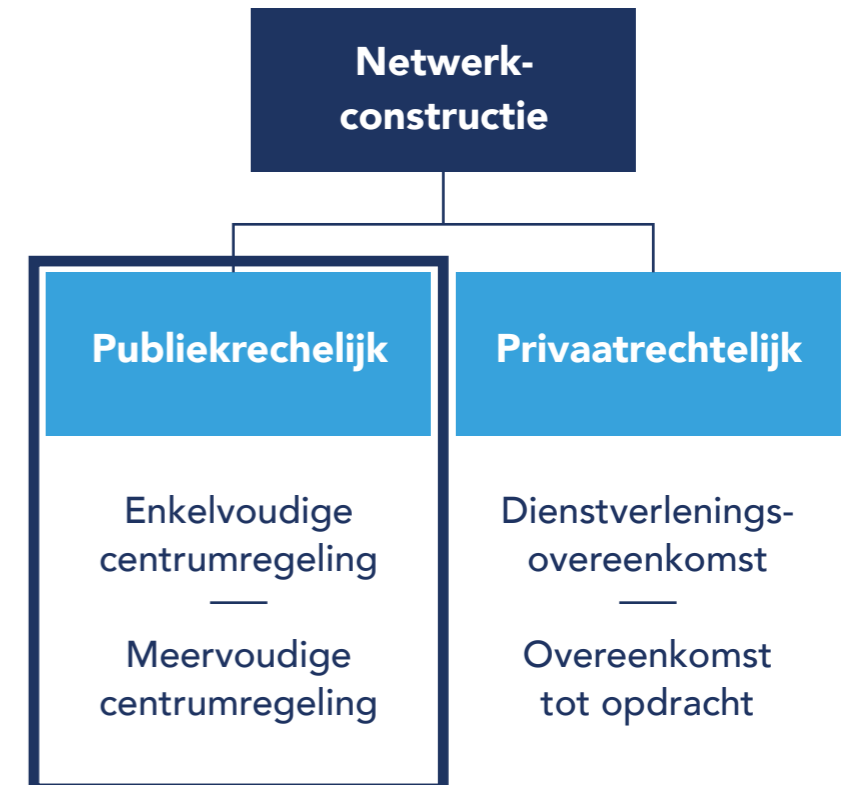
- De **regeling zonder meer** vloeit voort uit artikel 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Er wordt dan binnen de Wgr samengewerkt, zonder gebruik te maken van de mogelijkheden van het gemeenschappelijk openbaar lichaam, gemeenschappelijk orgaan of de centrumgemeente. Een regeling zonder meer is iedere gemeenschappelijke regeling waarbij geen gemeenschappelijk openbaar lichaam, gemeenschappelijk orgaan of bedrijfsvoeringsorganisatie wordt ingesteld en waarbij geen taken van de ene deelnemer aan de andere worden opgedragen (centrumregeling).
- Een regeling zonder meer is een publiekrechtelijke overeenkomst, getroffen door bestuursorganen. Een **bevoegdhedenovereenkomst** (ook wel covenant genoemd) tussen bestuursorganen is een publiekrechtelijke overeenkomst waarbij die bestuursorganen een bepaald beleidsdoel nastreven, en waarbij voorwerp van de overeenkomst afstemming over een publiekrechtelijke bevoegdheid is. Voor gezamenlijk beleid of binding daaraan is gelijklopende besluitvorming door de afzonderlijke deelnemers noodzakelijk.
- De regeling zonder meer is een **lichte vorm van samenwerking** tussen gemeenten, waar delegeren en mandateren niet aan de orde is. In de praktijk wordt ook soms mandaat in combinatie met een regeling zonder meer verleend. Dan is er echter feitelijk en juridisch sprake van een centrumconstructie.
- Een regeling zonder meer wordt meestal gezien in de vorm van **convenanten**, intentieverklaringen en/of bestuursafspraken. Deze constructie wordt in de praktijk met name gebruikt als overlegstructuur over zaken waaraan in politieke of financiële zin geen formele consequenties verbonden zijn.

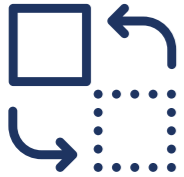

Netwerk-constructie

- Bij een **centrumregeling** wordt geen nieuwe rechtspersoon, nieuw openbaar lichaam of nieuw orgaan ingesteld, maar wordt een (bestuursorgaan van de) centrumgemeente aangewezen die namens de (overige) deelnemers bevoegdheden uitoefent.
- Een centrumregeling kent op hoofdlijnen twee verschijningsvormen:
  - o Enkelvoudig: een overheid voert taken uit voor een andere overheid.
  - o Meervoudig: overheden voeren taken voor elkaar uit.
- Dit gaat middels mandatering van bevoegdheden (delegatie is uitgesloten). De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor de organisatie en kwaliteit van de uitvoering en nakoming van gemaakte afspraken. De opdrachtgever heeft mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de uitvoering van deze bevoegdheden (bijv. instructies geven, beleidsregels vaststellen). Verder dient de opdrachtnemer inlichtingen te verschaffen over de uitvoering van de gemandateerde bevoegdheden.
- Bij een centrumregeling bestaat in beginsel geen gemeenschappelijk afstemmings- of beslisorgaan. Daarnaast is het alleen mogelijk om bevoegdheden te mandateren aan de organen of ambtenaren van de centrumgemeente. Overdracht van bevoegdheden is uitgesloten. Bij een centrumregeling is het vooral belangrijk om te bepalen welke deelnemer de centrumtiteit wordt. Dat kan één gemeente zijn, maar dat kunnen ook per taak verschillende gemeenten zijn (meervoudige centrumregeling).

Zelfstandige organisatie

Onder de zelfstandige organisatie vallen drie verschillende vormen van publieke samenwerkingen:

- Gemeenschappelijk **openbaar lichaam**. Een openbaar lichaam is de meest voorkomende en de meest zware vorm van een publieke samenwerking.
- **Bedrijfsvoeringsorganisatie**. Het verschil tussen een openbaar lichaam en een bedrijfsvoeringsorganisatie is dat een openbaar lichaam een geled bestuur heeft en advies- en bestuurscommissies kan instellen.
- **Gemeenschappelijk orgaan**. Deze vorm is een lichtere vorm van samenwerking en met een beperkte rechtspersoonlijkheid. Personeel moet daardoor altijd in dienst zijn van een of meer van de deelnemers.

Openbaar lichaam

Het openbaar lichaam heeft de status van een rechtspersoon. Voor een openbaar lichaam geldt dat alle kaderstellende en beleidsbepalende bevoegdheden door de afzonderlijke gemeenteraden en colleges aan haar worden overgegeven. Openbaar lichaam kan de geldigheid van verordeningen zelf bepalen (art. 30 lid 3 WGR). Dit geldt eveneens voor beleidsregels en werkinstructies/uitvoeringsvoorschriften.

Een openbaar lichaam kent in de praktijk vaak twee vormen en heeft een eigen rechtspersoonlijkheid (kan op eigen titel rechtshandelingen verrichten):

1. Collegeregeling: alleen collegebevoegdheden worden overgedragen en alleen colleges participeren (voorbeeld: GGD, veiligheidsregio's).
2. Gemengde regeling: bevoegdheden van meerdere bestuursorganen zijn betrokken. Er zijn twee sub varianten:
  - a. Raden participeren (raad/college, raad/burgemeester of raad/college/burgemeester).
  - b. Raden participeren niet (college/burgemeester).

De organen die de regeling treffen worden vertegenwoordigd in het algemeen bestuur, welke via het dagelijks bestuur de organisatie aanstuurt. Indien er advies- of bestuurscommissies worden ingesteld (kan enkel als de gemeenschappelijke regeling in die mogelijkheid voorziet), dan kan het algemeen bestuur bevoegdheden overdragen naar hen. Door de rechtspersoonlijkheid kan een openbaar lichaam contracten sluiten en personeel in dienst hebben. Dit vergt een uitgebreid voorbereidingsproces waarin ondernemersraden en bonden ook een rol hebben.

Bedrijfsvoeringsorganisatie

Een bedrijfsvoeringsorganisatie is een lichte samenwerkingsvorm binnen de Wgr. De bedrijfsvoeringsorganisatie kan uitsluitend worden ingesteld bij zogenoemde collegeregelingen, regelingen waaraan uitsluitend colleges van burgemeester en wethouders (of gedeputeerde staten resp. het dagelijks bestuur van een waterschap) deelnemen. Daarmee is de samenwerking per definitie beperkt tot uitvoering of bedrijfsvoering, de wettelijke verantwoordelijkheden van dat college. Zoals eerder aangegeven is het verschil tussen een bedrijfsvoeringsorganisatie en een openbaar lichaam dat een openbaar lichaam een geleed bestuur heeft en advies- en bestuurscommissies kan instellen. Een bedrijfsvoeringsorganisatie heeft daarentegen een enkelvoudig bestuur. Een bedrijfsvoeringsorganisatie is ook te vergelijken met een gemeenschappelijk orgaan, maar dan met rechtspersoonlijkheid.

Het bestuur van een bedrijfsvoeringsorganisatie is verplicht inlichtingen te verstrekken die door een of meer leden van de raden van de deelnemers worden gevraagd. Kenmerkend voor de bedrijfsvoeringsorganisatie is dat het slechts om lichte taken kan gaan: bedrijfsvoering (ondersteunende processen) of uitvoeringstaken die beleidsarm van karakter zijn. Het bestuur kan beleid voorbereiden en uitvoeren, maar niet vaststellen.

Gemeenschappelijk orgaan

Een gemeenschappelijk orgaan is een lichtere vorm van samenwerking op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen, zonder rechtspersoonlijkheid. Personeel moet daardoor altijd in dienst zijn van één of meerdere deelnemers. Een gemeenschappelijk orgaan heeft alleen een dagelijks bestuur, zodat sterkere sturing vanuit de afzonderlijke gemeenten vereist is. Aan een gemeenschappelijk orgaan kunnen geen verordenende bevoegdheden worden gedelegeerd en het kan geen eigen personeel in dienst nemen. De samenstelling van het gemeenschappelijk orgaan hangt samen met het samenwerkingsstype: raadsregeling, gemengde regeling, collegeregeling of burgermeestersregeling. Het lidmaatschap van het gemeenschappelijk orgaan stopt wanneer een lid ophoudt met zijn taak als burgemeester, wethouder of raadslid. De gemeenschappelijke regeling moet bepalen hoeveel leden door ieder gemeentebestuur mogen worden aangewezen. Ieder gemeentebestuur mag ten minste één lid aanwijzen. Ieder lid heeft stemrecht, er kan hierin gedifferentieerd worden tussen de verschillende gemeenten.

**Welke vorm is passend
voor ons?**

Welke vorm is passend voor ons?

De samenwerking is vormvrij, zowel als het gaat om de wijze van samenwerking (organisatievorm) als wat betreft de onderwerpen waarop wordt samengewerkt. Deze kan door gemeenten zelf worden ingevuld, afhankelijk van de lokale en regionale situatie en de behoeften van cliënten. De gemeente heeft beleidsvrijheid om deze voorzieningen verder te ontwikkelen voor de ingezetenen. Denk aan de al genoemde specialistische voorzieningen die een zekere schaalgrootte behoeven om in stand gehouden te worden.

Het is afhankelijk van de situatie in de regio welke juridische samenwerkingsvorm het meest passend is. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om de volgende punten:

- Traditie in samenwerken en regionaal sentiment
- Omvang regio/ gemeenten
- Rolinvulling (voormalige) centrumgemeente
- Kwaliteit van bestaande regionale samenwerking (en uitvoering)
- Gewenste rol en invloed gemeenteraden en verhouding met colleges

Aan de hand van welke keuzes/vragen bepaal je nu als regio wat de best passende vorm voor de samenwerking is? De beantwoording van deze vraag verloopt, zo zien we in de praktijk, niet lineair. De reden hiervoor is dat de ene regio de andere niet is.

Vertrekpunten

Belangrijke vertrekpunten in het bepalen van de 'passendheid' van een governancevorm die we in de praktijk zien, zijn:

- De bestaande governance en ervaring hiermee.
- Rolinvulling (voormalige) centrumgemeente.
- Traditie in samenwerken en regionaal sentiment (vertrouwen).
- Transparantie en kwaliteit in de bestaande uitvoering van regionale taken.

Tevens speelt de impact (doorlooptijd, benodigde capaciteit) van een governancevorm in veel gevallen een rol. We behandelen de drie vormen van samenwerking. Welke situatie is hierin het meest in uw regio van toepassing? En: bent u zich gezamenlijk bewust van de impact van een keuze? Voor vragen: wendt u tot het Transitiebureau Beschermd Thuis.

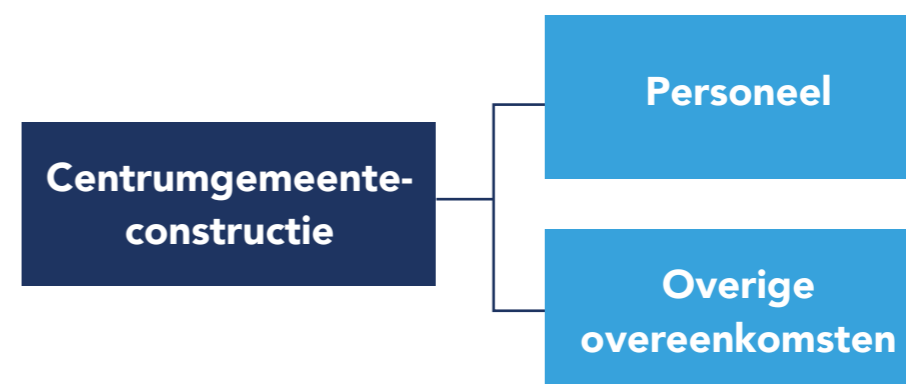
Vormen gebaseerd op afstemming

De lichte vormen van samenwerking gericht op 'afstemming' komen in de praktijk naar voren in regio's die werken met een convenant. De regeling zonder meer is een lichte vorm van samenwerking tussen gemeenten. In de praktijk wordt ook soms mandaat in combinatie met een regeling zonder meer verleend. Dan is er echter feitelijk en juridisch sprake van een 'centrumconstructie'.

Dit zien we bijvoorbeeld in regio's die van oudsher samenwerkingsgericht zijn en hierin een traditie kennen. Kortom, een goede ervaring met de bestaande governance maken dat deze 'lichte' vorm als passend wordt ervaren. In regio's die in het verleden geen juridische afspraken gemaakt hebben, is de stap naar deze 'lichte vorm' – met het oog op het vereiste van niet-vrijblijvende samenwerking – vaak 'te beperkt.' Immers, het belang van 'vastleggen' wordt groter als er geen of een negatieve ervaring is op één of meerdere van de genoemde vertrekpunten. Voor de keuze van een vorm voor de toekomst is het van belang om hier regionaal open en goed naar te kijken en hiermee een (nieuwe) basis te leggen voor de toekomst.

Vormen gebaseerd op netwerkconstructie

In deze vorm is sprake van een centrumregeling. In de praktijk zien we deze in veel regio's terug als enkelvoudige centrumregeling. Deze vorm kan relatief snel tot stand worden gebracht, omdat er geen nieuwe uitvoeringsorganisatie opgezet hoeft te worden (deze maakt onderdeel uit van de centrumgemeente). Er is geen eigen begroting en jaarrekening van het samenwerkingsverband. De deelnemende gemeenten dragen conform afspraak bij aan de kosten. Iedere gemeente legt afzonderlijk verantwoording af aan de gemeenteraden. Hierin wijkt deze optie af van de vormen gebaseerd op een zelfstandige organisatie (zie hierna). Voor de centrumregeling geldt dat de personele inzet (voor de regionale taakuitvoering) afspraken vraagt en er nadere overeenkomsten van toepassing kunnen zijn, te combineren met de centrumregeling. In de centrumregeling worden het doel en de reikwijdte van de regeling aangegeven. Eventueel worden nadere afspraken, bijvoorbeeld over de te leveren kwaliteit, in nadere overeenkomsten vastgelegd (bijvoorbeeld als dienstverleningsovereenkomst). Als belangrijke afweging voor de keuze voor deze vorm geldt dat regio's 'geen zwaar model' willen en de rolinvulling door de (voormalige) centrumgemeente willen bestendigen. Dit kan gestoeld zijn op een goede traditie in samenwerken of juist op de behoefte om scherp met elkaar afspraken te maken over de uit te voeren taken (in regio's waar men tot dusver met een lichtere vorm werkte).

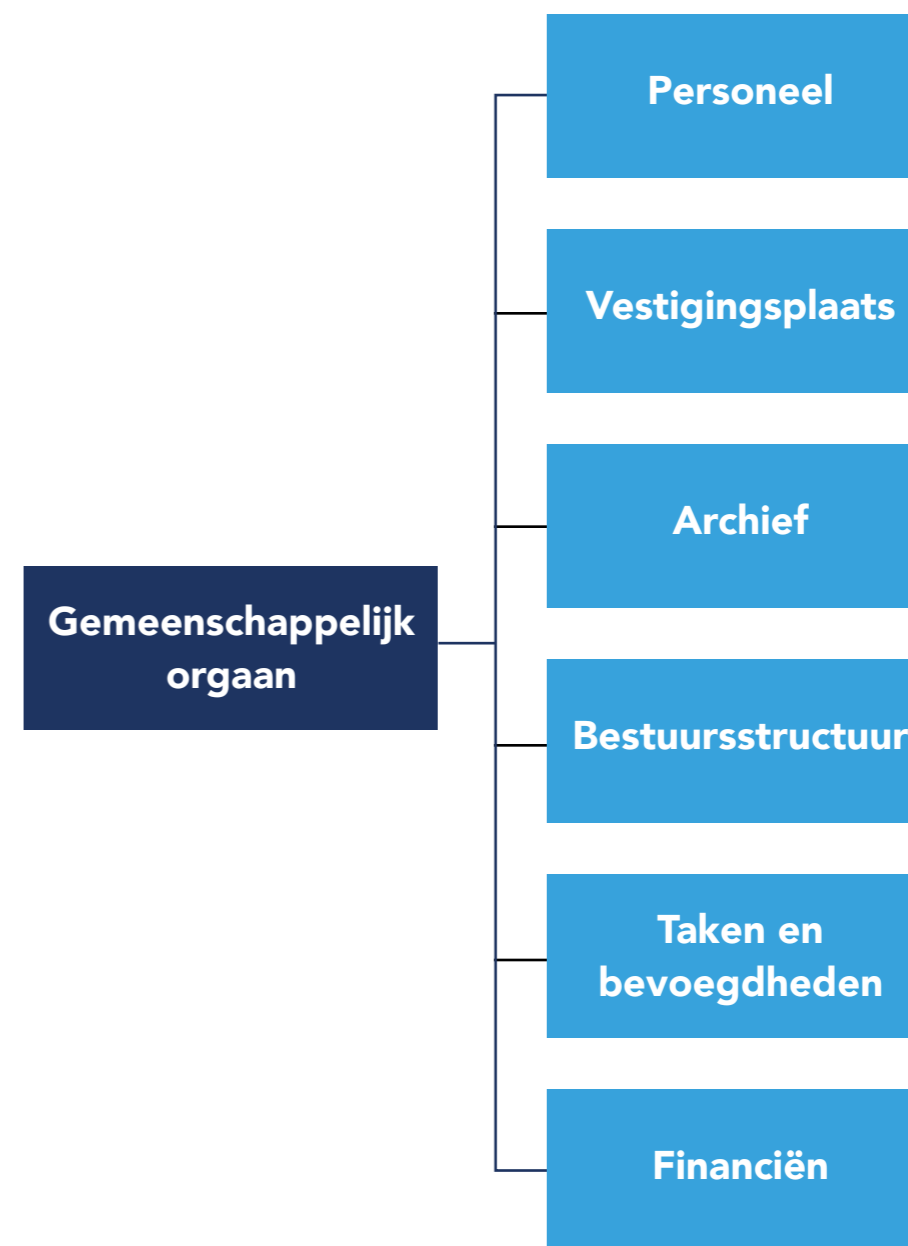

Vormen gebaseerd op een zelfstandige organisatie

De keuze voor een zelfstandige organisatie betekent in de praktijk veelal de keuze voor het onderbrengen van taken bij een gemeenschappelijk orgaan of openbaar lichaam. Het belangrijkste afweegpunt hierbij is dat een regio de samenwerking vorm wil geven in een regionale entiteit. Dit kan spelen in regio's waar er geen 'natuurlijke' gemeente is die de rol van gast- of centrumgemeente op zich kan of wil nemen (vertrekpunt 2), dan wel er reeds een gemeenschappelijk orgaan of openbaar lichaam is waarmee de combinatie kan worden gemaakt. Dit laatste kan een praktische afweging zijn. De stap naar een nieuwe zelfstandige organisatie betekent een aanzienlijk beslag op tijd en capaciteit. We gaan hier nader op in.

Gemeenschappelijk orgaan: wat dient ingeregeld te worden?

- **Personeel:** Het gemeenschappelijk orgaan bezit geen rechtspersoonlijkheid. Dat betekent dat het geen arbeidsovereenkomsten kan afsluiten en geen ambtenaren kan aanstellen. Wanneer het gemeenschappelijk orgaan personeel nodig heeft, dan moet dit via een centrumregeling worden opgelost. De centrumgemeente voert dan, onder aansturing van het gemeenschappelijk orgaan, taken en bevoegdheden uit voor de gastgemeenten.

- Vestigingsplaats: Er moet bepaald worden wat de 'statutaire' vestigingsplaats is van het gemeenschappelijk orgaan.
- Archief: De regeling moet bepalingen bevatten omtrent archivering. Waar de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de archieven berust is afhankelijk van de wijze van bevoegdheidstoekenning. Bij delegatie en attributie: gemeenschappelijk orgaan. Bij mandaat: de deelnemende gemeentebesturen. Er moet bepaald zijn welk college zorgdrager is.
- Bestuursstructuur: Een gemeenschappelijk orgaan heeft alleen een dagelijks bestuur. De gemeenteraden wijzen uit hun midden leden voor het bestuur aan. Ook leden van het College van Burgemeesters en Wethouders kunnen lid van het bestuur zijn.

- Taken en bevoegdheden: In de regeling wordt aangegeven welke taken en bevoegdheden worden overgedragen (delegatie). De uitvoering van de activiteiten die in de regeling geregeld zijn, kunnen door een afzonderlijke uitvoeringsorganisatie gebeuren, maar er kan ook voor worden gekozen om deze onder te brengen bij één of meer deelnemende gemeenten.
- Financiën: Een gemeenschappelijk orgaan heeft een eigen begroting en jaarrekening. Deze worden vastgesteld door het bestuur. De deelnemende gemeenten blijven afzonderlijk hun budgetten ontvangen en moeten ook afzonderlijk verantwoording afleggen aan hun gemeenteraden. Aan te raden is om hierover afspraken te maken, omdat veel handelingen meervoudig moeten plaatsvinden, wat de efficiëntie niet direct ten goede komt.

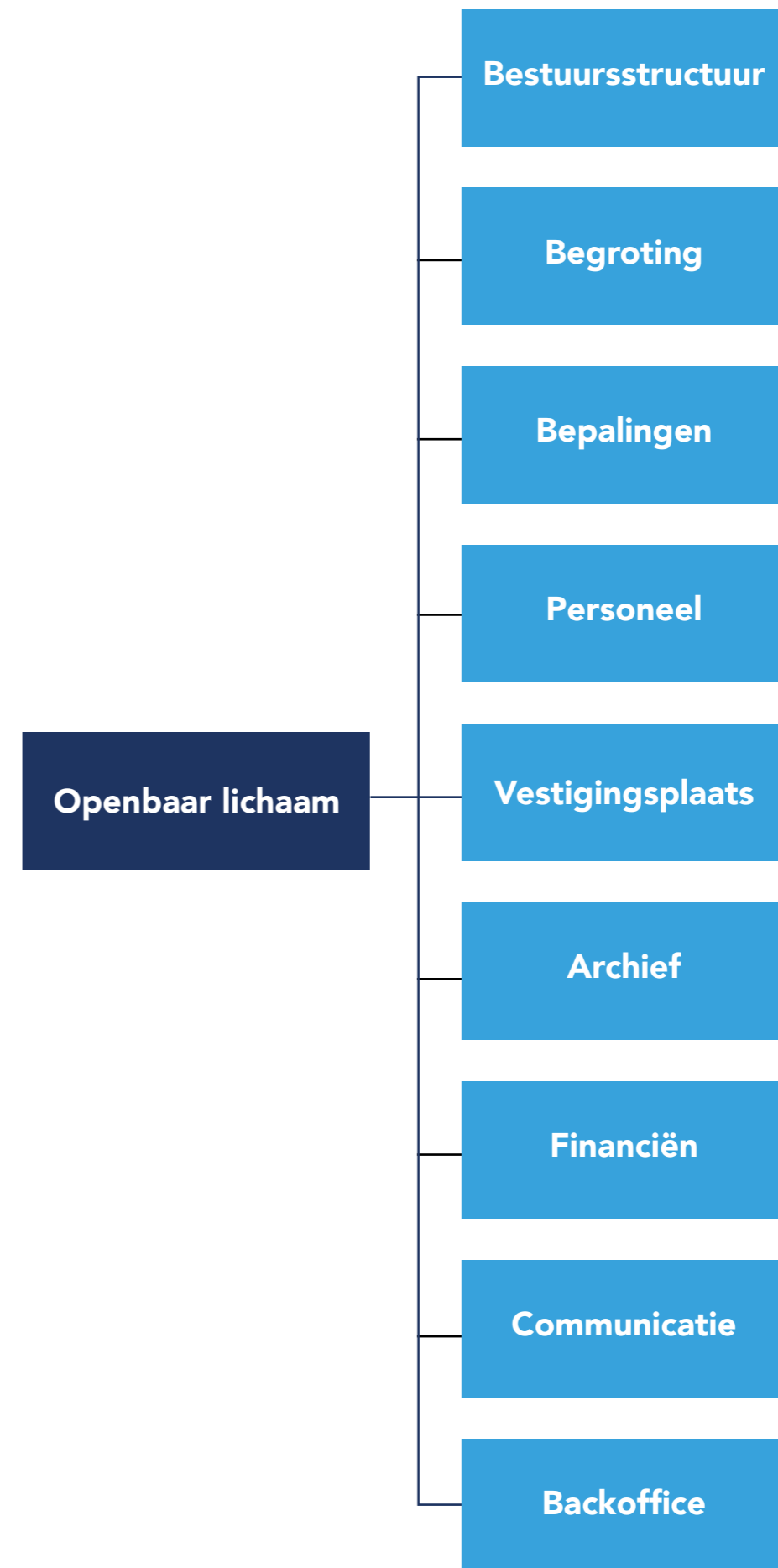

Openbaar lichaam

Een openbaar lichaam kent vier verschijningsvormen en heeft een eigen rechtspersoonlijkheid (kan op eigen titel rechtshandelingen verrichten). Door de rechtspersoonlijkheid kan een openbaar lichaam contracten sluiten en personeel in dienst hebben. Dit vergt een uitgebreid voorbereidingsproces waarin Ondernemingsraden en bonden ook een rol hebben.

Wat dient ingeregeld te worden?

- Bestuursstructuur: Een openbaar lichaam heeft een verplicht voorgeschreven bestuursstructuur, bestaande uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter.
- Voorzitter: De voorzitter is zelfstandig een bestuursorgaan, zoals ook de burgemeester dat is binnen de gemeente. De voorzitter wordt door en uit het algemeen bestuur aangewezen. De voorzitter is van rechtswege ook lid en voorzitter van het dagelijks bestuur. Bij beide besturen heeft de voorzitter stemrecht.
- Algemeen bestuur: De samenstelling hangt samen met het samenwerkingstype (raadsregeling/ gemengde regeling/ collegeregeling/ burgemeestersregeling). Hoofdreël is dat ieder lid één stem heeft.

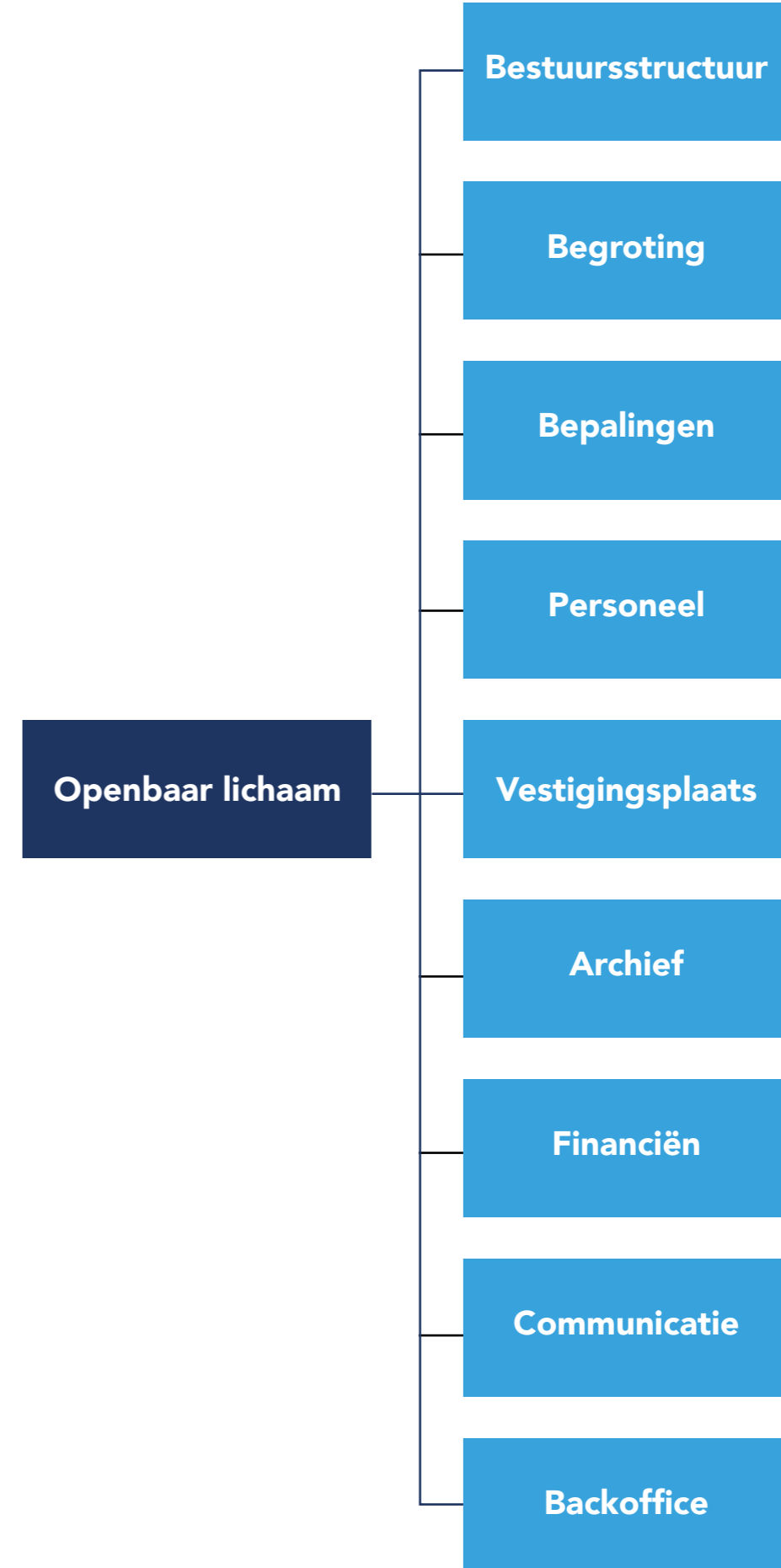

- **Dagelijks bestuur:** Bestaat uit de voorzitter en ten minste twee andere leden die door het algemeen bestuur worden aangewezen. De stemverhouding die voor het algemeen bestuur zijn opgenomen werken niet door in het dagelijks bestuur.
- **Begroting:** Het bestuur stelt jaarlijks een begroting en een jaarrekening vast. Het dagelijks bestuur maakt elk jaar de rekening van baten en lasten op en zendt deze aan het algemeen bestuur, welke dit controleert en doorstuurt naar de aangewezen accountant voor een controlerapport. Het algemeen bestuur zendt de rekening en het verslag van bevindingen van de accountant aan de deelnemers ter kennisneming.
- **Bepalingen:** De regeling dient informatie- en verantwoordingsbepalingen te bevatten.
- **Personeel:** Het openbaar lichaam kan ambtenaren aanstellen. Het kan ook arbeidsovereenkomsten naar burgerlijk recht sluiten, mits de arbeidsvoorwaarderegelingen hieromtrent iets bepalen. Er moet een organisatie-/formatieplan worden opgesteld. Eventueel moet er ook een functieboek worden opgesteld en moeten de beschreven functies gewaardeerd worden. De bestaande arbeidsvoorwaarden van de gemeenten moeten geïnventariseerd worden en eventueel geharmoniseerd.
- **Vestigingsplaats:** Er moet bepaald worden wat de 'statutaire' vestigingsplaats is van het openbaar lichaam.
- **Archief:** De regeling moet bepalingen bevatten omtrent archivering. Waar de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de archieven berust is afhankelijk van de wijze van bevoegdheidstoekenning. Bij delegatie en attributie: openbaar lichaam. Bij mandaat: de deelnemende gemeentebesturen. Er moet bepaald zijn welk college zorgdrager is.
- **Financieel:** Het algemeen bestuur stelt schriftelijk de uitgangspunten vast voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie. Het algemeen bestuur wijst een accountant aan die wordt belast met de controle op de jaarrekening. Het openbaar lichaam verzekert zich ten minste tegen burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor schade aan personen en goederen, wettelijke aansprakelijkheid voor vermogensschade en de kosten voortvloeiend uit arbeidsrechtelijke geschillen (rechtskundige hulp). Er wordt een planning- en control cyclus ontwikkeld. Er wordt een begroting ontwikkeld.
- **Communicatie:** Er moet een nieuwe huisstijl ontwikkeld worden met de naam van het samenwerkingsverband. De samenwerking moet gecommuniceerd worden met alle partners.
- **Backoffice:** Het opstellen van nieuwe, zoveel mogelijk geïntegreerde, processen en procedures voor de backoffice van de nieuwe organisatie. Het beschrijven van informatiestromen tussen deelnemende organisaties en de nieuwe organisatie.

- **Financieel:** Het algemeen bestuur stelt schriftelijk de uitgangspunten vast voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie. Het algemeen bestuur wijst een accountant aan die wordt belast met de controle op de jaarrekening. Het openbaar lichaam verzekert zich ten minste tegen burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor schade aan personen en goederen, wettelijke aansprakelijkheid voor vermogensschade en de kosten voortvloeiend uit arbeidsrechtelijke geschillen (rechtskundige hulp). Er wordt een planning- en control cyclus ontwikkeld. Er wordt een begroting ontwikkeld.
- **Communicatie:** Er moet een nieuwe huisstijl ontwikkeld worden met de naam van het samenwerkingsverband. De samenwerking moet gecommuniceerd worden met alle partners.
- **Backoffice:** Het opstellen van nieuwe, zoveel mogelijk geïntegreerde, processen en procedures voor de backoffice van de nieuwe organisatie. Het beschrijven van informatiestromen tussen deelnemende organisaties en de nieuwe organisatie.

**Verder op te nemen in
een gemeenschappelijke
regeling**

Verder op te nemen in een gemeenschappelijke regeling

Wanneer een gemeenschappelijke regeling wordt bepaald, moeten bepaalde beslissingen worden vastgelegd. Hierbij kan telkens een keuze gemaakt worden tussen een meer democratische optie en een meer efficiënte optie.

- De duur van de gemeenschappelijke regeling
- De procedure voor wijziging van de gemeenschappelijke regeling
- De procedure voor toetreding van nieuwe deelnemers of uittreding en opheffing van de gemeenschappelijke regeling
- De procedure voor opheffing van de gemeenschappelijke regeling

Succes!